Factors Affecting Quality Assurance of Learning in Universities; a case in the Petroleum University of Technology

Seifollah Fazlollahi ghomeshi*[1]– Ali Akbar Khoshgoftar Moghadam[2]- Pejman Salehi[3]

Abstract:

The purpose of the present study was to prioritize the main and sub-factors that affecting learning quality assurance in universities and higher education institutes in the case of Petroleum University of Technology (PUT). The statistical population of this study consisted of experts (professors, managers and staff) and students of PUT. Twenty one experts were identified and interviewed to determine the main and sub-academic elements affecting the learning quality assurance. The snowball method was used to determine the adequacy of the findings. Among the students, 386 students were selected through random sampling and Cochran's relationship in the restricted society was used. Descriptive and inferential statistics (mean, frequency and standard deviation, chi-square, correlation and analysis of Friedman's variance) were used for data analysis and data collection and analysing in Lisrel and SPSS software were done. Finally, the results of the research led to the identification of the main factors and prioritization of the internal- and external-university factors influencing the quality assurance of learning in PUT Based on these results, the main factors were managerial, technological and educational. Sub-factors related to each major were identified and prioritized.

Keywords: Quality assurance of learning, academic factors, Petroleum University of Technology (PUT)

1. Assistant Professor of Educational Management, Islamic Azad University, Qom Branch, Qom, Iran. Coresponding Author: fazlollahigh@yahoo.com

2. Assistant Professor of Educational Management, Islamic Azad University, Qom Branch, Qom, Iran. khoshgoftar1346@gmail.com

3. PhD of Educational Management, Islamic Azad University, Qom Branch, Qom, Iran. pejmansalehi.metro@gmail.com

[Downloaded from iieshrm.ir on 2026-11-19]

تاریخ دریافت ۱۳۹۸/۰۹/۲۰ تاریخ پذیرش ۱۳۹۹/۰۲/۱۳

عوامل مؤثر بر تضمین کیفیت یادگیری در دانشگاه‌ها؛ مورد مطالعه دانشگاه صنعت نفت

سیف‌اله فضل‌الهی قمشی*[۱]- علی‌اکبر خوش‌گفتار مقدم[۲]- پژمان صالحی[۳]

چکیده

هـدف از تحقیق حاضـر، اولویت‌بندی عامل‌های اصلـی و فرعی مؤثر بر تضمیـن کیفیت یادگیری در دانشـگاه‌ها و مؤسسـات آموزش عالی در مطالعه موردی دانشگاه نفت بود. جامعه آماری پژوهش شامل خبرگان (استادان و اعضاء هیئت‌علمی، مدیران و کارکنان) و دانشجویان دانشگاه صنعت نفت بود. برای تعیین عناصر اصلی و فرعیِ درون و برون دانشگاهی مؤثر بر تضمین کیفیت یادگیری، تعداد ۲۱ نفر از خبرگان، شناسـایی و مورد مصاحبه قرار گرفتند که با اسـتفاده از روش گلوله برفی از کفایت یافته‌های کیفی اطمینان حاصل شـد. از بین دانشـجویان نیز به روش نمونه‌گیری تصادفی سـاده و با استفاده از رابطـه کوکران در جامعه محدود، تعداد ۳۸۶ نفر انتخاب و پرسـش‌نامه میـان آنها توزیع گردید. برای تجزیه‌وتحلیل داده‌ها، پس از جمع‌آوری و کدگذاری، از روش‌های آمار توصیفی و اسـتنباطی (میانگین، فراوانی و انحراف معیار، خی دو، همبستگی و تحلیل واریانس فریدمن) در نرم‌افزارهای Lisrel و SPSS استفاده شد. درنهایت نیز نتایج به‌دست‌آمده از پژوهش به شناسایی و تبیین عوامل اصلی و اولویت‌بندیِ عوامل فرعیِ درون و برون دانشـگاهی تأثیرگذار بر تضمین کیفیت یادگیری در دانشـگاه صنعت نفت منتهی گردید. بر اسـاس این نتایج، عوامل اصلی عبارت بودند از: عوامل مدیریتی، فن‌آورانه و آموزشـی. عوامل فرعی مرتبط با هر عامل اصلی نیز شناسایی و اولویت‌بندی گردید.

واژگان کلیدی: تضمین کیفیت یادگیری، عوامل اصلی و فرعی کیفیت، دانشگاه صنعت نفت.

۱. استادیار گروه علوم تربیتی و مدیریت آموزشی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد قم، قم ، ایران. نویسنده مسئول:fazlollahigh@yahoo.com
۲. استادیار گروه علوم تربیتی و مدیریت آموزشی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد قم، قم ، ایران. khoshgoftar1346@gmail.com
۳. دکتری گروه علوم تربیتی و مدیریت آموزشی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد قم، قم ، ایران. pejmansalehi.metro@gmail.com

[Downloaded from iieshrm.ir on 2026-11-19]

مقدمه

کیفیـــت در آموزش عالی به برآوردن انتظارات فرد و جامعه از طریق آموزش، پژوهش و عرضه خدمات تخصصی در حوزه‌های علمی منتهی می‌شود (Ossiannilsson & Landgren, 2012). این مقوله در آموزش عالی در پی ارتقای سطح یادگیری عمیق و اثربخش و افزایش رضایت دانشجویان، بهبود پژوهش‌های انجام‌شـــده و بهینه‌ســـازی خدمات علمی – تخصصی است (Chen, 2009) که نظام دانشـــگاهی برای حل مســـائل جامعه عرضه می‌کند (محمدی، ۱۳۹۳). در مطالعه‌ای با تأکید بـــر نقش ابزارهای مدیریتی و کمک‌آموزشـــی (فن‌آورانه) در کیفیت یادگیری، به ســـه عامل اصلی تأثیرگذار بر تضمین کیفیتِ یادگیری یعنی منابع آموزشـــی، راهبردها و عوامل آموزشی اشاره‌شده اســـت (Ellis & Jarkey, 2012). منابـــع کمک‌آموزشـــی به بیان عناصری چون ســـهولت و قابلیت دسترســـی و ارائه منابع آموزشـــی، به‌روز بودن و غنی بودن آنها با توجه به اهداف و ســـرفصل‌های آموزشـــی دلالت دارند (Adelabu& Femi, 2010). ازنظر برخی محققان، در تبیین عوامل مؤثر بر تضمین کیفیت یادگیری، عواملی مانند چگونگی به‌کارگیری نظریه‌ها و یافته‌های پژوهشـــیِ جدید برای پیاده‌سازی محتوای فرایند یاددهی- یادگیری دارای نقش هستند که بر طراحی تکالیف، فراهم آوردن فرصت‌های مشـــارکتی، زمینه‌سازی فعالیت‌های یادگیرنده محور و استفاده از ارزشیابی‌های آموزشـــی تأثیر می‌گذارند (Chapman& Henderson, 2010) در مطالعه‌ای دیگر نیز محقق، عوامل تأثیرگـــذار بر کیفیت آموزش عالی را مدیریت، عملکرد کادر آموزشـــی و دانشـــجویان، اولویت‌های پژوهشی و بودجه مناسب و کافی می‌داند(Husson, 2010) . در تحقیقی توجه به جنبه‌های سازمانی و مدیریتی و نیز مؤلفه‌های اصلی و فرعی مرتبط با آنها به‌منظور ارزشـــیابی کیفیت یادگیری توأم با ابعاد آموزشـــی و کمک‌آموزشـــی مورد تأکید قرارگرفته اســـت (Jara & Mellar, 2009). کیفیت ابزارهای آموزشـــی و کمک‌آموزشـــی در شـــکل دادن به محتوای دوره‌های آموزشی و نیز تعاملات مؤثر بین مدرّس و یادگیرنده در تضمین کیفیت یادگیری حائز اهمیت است به‌گونه‌ای که تضمین کیفیت یادگیری تابعی از کیفیت چهارعنصرِ محتوا، عوامل طراحی درس‌ها، به‌روز بودن و رسانه‌های کمک‌آموزشـــی است (Masoumi, 2010). بنابراین، ارزیابی و تضمین کیفیت آموزش و یادگیری از جنبه‌های مختلف مدیریتی، آموزشـــی و فن‌آورانه قابل‌بررسی است؛ بااین‌حال برای تعیین کیفیت یک دوره آموزشـــی، علاوه بر ابعاد یادشده، باید ســـایر عناصر فرعی تشکیل‌دهنده این سه بُعد نیز در کنار یکدیگر بررسی شوند تا با توجه به آن‌ها بتوان کیفیت عوامل اصلی و فرعیِ تشکیل‌دهنده آموزش، روابط و تأثیر متقابل میان آنها و درنهایت، کیفیت دوره آموزشـــی برگزارشـــده را مشخص نمود (Khan & Smith, 2011). عناصری که برای ارزیابی کیفیت یک دوره آموزشـــی لازم اســـت موردتوجه طراحان و برگزارکنندگان قرار گیرد، عبارت اســـت از: محتوای دوره، طراحی آموزشـــی، فن‌آوری‌های آموزشـــی و کمک‌آموزشـــی، نظارت و ارزشـــیابی، خدمات آموزشی و ابزارهای مبتنی

[Downloaded from iieshrm.ir on 2026-11-19]

بر فن‌آوری (حسینی و همکاران، ۱۳۹۲). در فرایند نیازسنجی، طراحی، اجرا و پیاده‌سازی نظام تضمین کیفیت یادگیری برای دوره‌های آموزشی با توجه به ویژگی‌های خاص آن نظام آموزشی، لازم است تصمیم‌های متناسبی اتخاذ شود که برخی جنبه مدیریتی، برخی دیگر جنبه آموزشی و برخی نیز جنبه فرایندی و فن‌آورانه دارند (Turab-Nkhos & Marshall, 2009). بنابراین، اخذ و اجرای تصمیم‌های مؤثر با توجه به جنبه‌های مدیریتی، آموزشی و فرایندی – فن‌آورانه و تلفیق مناسب آنها با یکدیگر می‌تواند به طراحی و ارائه آموزشِ باکیفیت و عمیق در محیط‌های آموزشی منتهی شود (Khan & Smith, 2011). برای تعیین میزان کیفیتِ یادگیری در دوره‌های آموزش عالی لازم است میزان اثربخشی و به‌کارگیری تصمیم‌های مربوطه در سه بُعد مدیریتی، آموزشی و فرایندی – فن‌آورانه موردبررسی قرار گیرد (Khan & Smith, 2011). بُعد مدیریتی بر هدف‌گذاری، سازمان‌دهی منابع، نحوه ارتباط بین کادر آموزشی و دانشجویان، پشتیبانی‌های اداری و بودجه‌بندی توجه دارد (خراسانی، ۱۳۸۷)؛ بُعد آموزشی بر عناصری مانند هدف‌های آموزشی، محتوا، تکالیف و فعالیت‌های یادگیری، نحوه تعامل بین مدرس و دانشجو و شیوه‌های ارزشیابی آموزشی تأکید دارد (اکبری بورنگ و همکاران، ۱۳۹۱) و بُعد فرایندی - فن‌آورانه نیز به کیفیت زیرساخت‌های نرم‌افزاری، ابزارها و تجهیزات کمک‌آموزشی، پهنای باند مناسب برای اینترنت دانشگاه، نرم‌افزارهای کاربردی - آموزشی و ساختار فرایندهای یاددهی - یادگیری اشاره دارد (سراجی، ۱۳۹۰). برای ارزیابی کیفیت یادگیری در دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی، تنها بررسی و سنجش عوامل آموزشی و کمک‌آموزشی به‌صورت مجزا کافی نیست، بلکه باید به کیفیت و نحوه ارتباط بین این عناصر و عوامل نیز توجه نمود (Ireland et al., 2009). مرور تجارب گذشته در ارزشیابی کیفیت یادگیری در دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی نشان‌دهنده‌ی آن است که نخستین گام در زمینه ارزیابی تضمین کیفیت یادگیری، شناسایی و تعیین عوامل اصلی و فرعیِ درون و برون دانشگاهی تأثیرگذار بر کیفیت است (Moussa & Moussa, 2009) کیفیت در نظام آموزش عالی حالت ویژه‌ای از فرایند سنجش و ارزیابی است که حاصل اندازه‌گیری سلسله‌ای از عوامل و عناصر مشخص و مرتبط برای پاسخگویی به نیازهای فردی و اجتماعی معین در درون و بیرون دانشگاه است (Mansvelt et al., 2009). در تحقیق حاضر، هدف اصلی محققان، بیان عوامل اصلی و فرعی اثرگذار بر کیفیت یادگیری در دانشگاه صنعت نفت و رتبه‌بندی آنها برای به‌کارگیری در فرایند ارتقای کیفیت یادگیری در این دانشگاه بود و بر این اساس نیز مهم‌ترین اهداف کاربردی تحقیق حاضر به‌اختصار عبارت بودند از: شناسایی و تبیین عوامل اصلی و فرعیِ درون‌دانشگاهی و برون‌دانشگاهیِ تشکیل‌دهنده مدل تضمین کیفیت یادگیری در دانشگاه صنعت نفت و بررسی ترتیب اولویت هرکدام از این عوامل. از سوی دیگر، با توجه به روند رشد کمّی دانشجویان در مقاطع کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری در دانشگاه صنعت نفت، سؤال اصلی تحقیق حاضر آن است که عوامل

[Downloaded from iieshrm.ir on 2026-11-19]

و مؤلفه‌های مؤثر بر مدل تضمین کیفیت یادگیری در دانشگاه صنعت نفت کدام‌اند و اولویت‌بندی آنها بر اساس وزن و اهمیت هر مؤلفه کدام است؟

در بـاب ضرورت‌های انجام پژوهش نیز چنین می‌توان گفت که چون روند توسـعه حوزه‌های علمی دانشـگاه صنعت نفت تا بدان حد پیش رفته اسـت که تقریباً اغلب دوره‌های آموزش عالی مرتبط با صنعت نفت در مقاطع کارشناسـی، کارشناسی‌ارشـد و دکتری در این دانشگاه دایر شده اسـت و این دانشـگاه دائماً در حال جذب و تربیت دانشجویان جدید با سطوح علمی و زمینه‌های دانشـی متفاوت است، عدم وجود چارچوب‌های بومی برای کیفیت‌بخشی و گسترش این دوره‌ها و نیز عدم وجود ادبیات غنی در این زمینه، پاسـخ به چالش‌های کیفیت دوره‌های آموزشـی در این دانشـگاه را از اهمیـت فراوان برخوردار نموده اسـت (تولایی و همـکاران، ۱۳۹۳). ازاین‌رو یکی از ضرورت‌های مهم تحقیق کنونی شناسایی و اولویت‌بندی عوامل مؤثر بر تضمین کیفیت یادگیری، آگاهی سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان آموزشی در دانشگاه صنعت نفت از میزان توفیق نظام آموزشی در عملی سـاختن اهداف خود و شناسـایی و رفع موانع و مشکلات احتمالی موجود بر سر راه ارائه آموزش‌های باکیفیت است که به یافتن راه‌کارهایی برای تحقّق رسالت‌های آموزشی در این دانشگاه بپردازد. لزوم ارزیابی و تضمین کیفیت آموزش عالی به مقوله‌های مرتبط با سنجش مداوم کیفیت نظام آموزش عالی و برنامه‌های آن بازمی‌گردد و به‌عنوان سازوکاری نظام‌مند، با تمرکز بر پاسخگویی این نظام به مشتریان خود و جامعه، بهبود مستمر آن را بر اساس بازخوردها و ارزیابی‌های منسجم و مبتنی بر شـاخص‌ها و معیارهای استاندارد سبب می‌شـود (Adelabu& Femi, 2010). ازاین‌رو تحقیق حاضر می‌تواند با شناسایی و رتبه‌بندی عوامل مؤثر بر تضمین کیفیت یادگیری در دانشگاه صنعت نفت و اولویت‌بندی آنها در بهبود و ارتقای اثربخشی دوره‌های آموزشی در این دانشگاه، مفید بوده و افق جدیدی را برای حوزه عمل مدیران و دامنه تصمیمات سیاسـت‌گذارانِ حوزه آموزش و یادگیری دانشگاه صنعت نفت ایجاد نماید. قلمرو موضوعی تحقیق حاضر، شناسایی و تبیین عوامل تأثیرگذار بر کیفیت یادگیری در دانشگاه صنعت نفت است. قلمرو مکانی پژوهش، دانشگاه صنعت نفت و قلمرو زمانی آن سال‌های ۱۳۹۶ تا ۱۳۹۸ بوده است.

از سوی دیگر، با نگاهی به ادبیات تحقیق در حوزه تضمین کیفیت یادگیری، مشاهده می‌شود کـه این مطالعات دارای زمینه‌های موضوعی متعددی هسـتند. برخـی از این تحقیق‌ها در فضای دانشگاهی انجام‌شده است که از آن جمله می‌توان به مطالعات صورت گرفته توسط آدلابو[1] (۲۰۱۰)؛ چاپمن[2] (۲۰۱۰)؛ چِن[3] (۲۰۰۹)؛ اِلیس[4] و جارکی[5] (۲۰۱۲) و خان[6] و اسمیت[7] (۲۰۱۱) اشاره نمود.

1. Adelabu
2. Chapman
3.Chen
4.Ellis
5. Jarkey
6. Khan
7.Smith

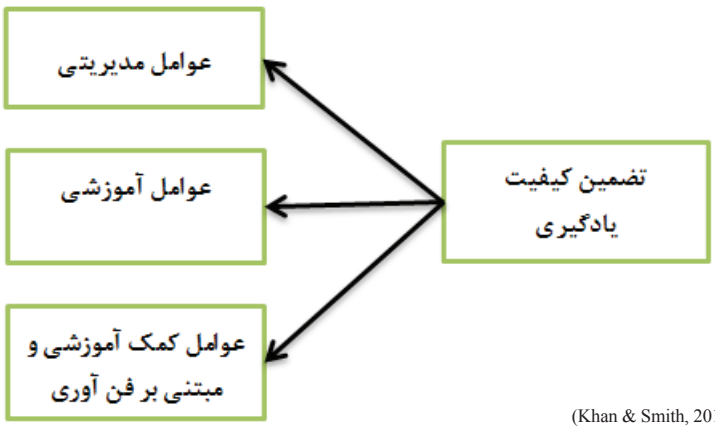
[Downloaded from iieshrm.ir on 2026-11-19]

با بررسی این پژوهش‌ها مشاهده می‌شود که زمینه‌های مطالعاتی و قلمروی موضوعی و محتوایی آنها غالباً به‌طور قابل‌ملاحظه‌ای باهم فرق دارد. به‌عنوان‌مثال آدلابو (۲۰۱۰) دیدگاه استادان، کارکنان، مدیـــران و خبرگان را درباره تضمین کیفیت یادگیری موردمطالعه قرار داده اســـت. درحالی‌که در برخـــی دیگر از مطالعات نظیر چِن (۲۰۰۹) و اِلیس و همکاران (۲۰۱۲)، تضمین کیفیت یادگیری از منظر دیگر ذی‌نفعان نظیر دانشـــجویان مورد بررســـی قرارگرفته اســـت. در ادامه مطلب، عوامل آموزشی، مدیریتی و فناورانه مؤثر در کیفیت یادگیری با توجه به مدل مفهومی پژوهش(شکل ۱) تشریح شده است.

سازمان‌دهی مناسب و هدفمند طرح درس و محتوای آموزشی، ترویج و غنی‌سازی شیوه‌های تدریس و یاددهی، ایجاد چرخه بهبود مســـتمر برای ارتقای فرایند یاددهی – یادگیری (عمیدی و همکاران، ۱۳۹۸)؛ لحاظ کردن سطح علمی، زمینه دانشی قبلی و مطالعات پیشین دانشجویان برای طراحی دروس و محتوای مطالب، حاکمیت پرســـش در فرایند یاددهی – یادگیری به‌منظور عمق بخشیدن به فرایند انتقال مفاهیم توسط مدرّسان و بهره‌گیری از رویکرد «دانشجو- محور» در فرایند یاددهی – یادگیری (فراستخواه و همکاران، ۱۳۸۶)؛ طراحی محتوا و سرفصل‌ها به‌صورت کاربردی و مهارتی با توجه به نیازهای بازار کار و اجتماع، بهره‌گیری از وســـایل کمک‌آموزشـــی و رسانه‌های آموزشی مناسب با دوره‌ها و غیره (رحیمیان و همکاران، ۱۳۹۷).

میزان اهتمام بر نظارت فنی و تخصصی بر کیفیت یادگیری در رشته‌های مختلف از طریق پایش منظم و دوره‌ایِ شـــاخص‌های عمومی، اختصاصی و عملکردی، تخصیص بودجه مناسب و سرمایه‌گذاری کافی برای بهبود کیفیت یادگیری و برنامه‌ریزی راهبردی و عملیاتی برای ارتقا و

شکل ۱
مدل مفهومی تضمین کیفیت یادگیری

(Khan & Smith, 2011)

[Downloaded from iieshrm.ir on 2026-11-19]

بهبود کیفیت یادگیری (عنایتی نوین‌فر و همکاران، ۱۳۹۰)؛ مدیریت امور کارکنان و هماهنگی استادان و دانشجویان و ایجاد ساختار سازمانی مناسب و چابک در دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی برای انجام عکس‌العمل مناسب و به‌موقع به پیشرفت‌های سریع علمی و تغییرات محیطی (حسینی و همکاران، ۱۳۹۲)؛ بهره‌گیری از روش‌های سنجش رضایتمندیِ دانشجویان از خدمات آموزشی دانشگاه و مدیریت سامانه‌ها و زیرسامانه‌های کارکردی در وب‌سایت آموزشی دانشگاه (بداخانیان و پیکیری، ۱۳۹۸)؛ تشکیلات و فرایندهای سازمانی، لحاظ کردن ابعاد محتوایی و ساختاری در طراحی دانشگاه به‌صورت دانشجو – محور، سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی برای استقرار نظام مطلوب تضمین کیفیت در دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی (سراجی، ۱۳۹۰)؛ اهتمام مدیریت ارشد دانشگاه به استفاده از بهترین تجربیات نظام‌های موفق ارزیابی آموزش عالی برای بهبود و ارتقای سطح کیفیت یادگیری، اثربخشی دوره‌های آموزشی و مدیریت کلاس‌های درس و محتوای ارائه‌شده (Reglin, 2010)؛ یکپارچگی عوامل مرتبط با ارزیابی یادگیری در ساختار سازمانی دانشگاه، تدوین سنجه‌ها و معیارهای ارزیابی صلاحیت دانش‌آموختگان در رشته‌های مختلف دانشگاهی با توجه به نیازهای بازار کار و اجتماع، همگرایی مدیریتی و ایجاد تشکّل مراکز آموزش عالی و هماهنگی برای به اشتراک‌گذاری دانش و تجربیات در حوزه‌های مرتبط با ارزیابی یادگیری (موحدی، ۱۳۹۶)؛ برنامه‌ریزی راهبردی برای ایجاد و گسترش رشته‌های مختلف دانشگاهی با توجه به سلایق و نیازهای متقاضیان، تناسب با نیازهای بازار کار و اجتماع، بهره‌گیری از روش‌های نوین تبلیغ و اطلاع‌رسانی برای تبیین مزایای استفاده از آموزش عالی و افزایش ظرفیت پذیرش دانشجو در جذب افراد متقاضی تحصیل (اکبری بورنگ و همکاران، ۱۳۹۱).

وجود واسط‌های کاربری (GUI۱) مناسب و جذاب در سیستم‌ها و نرم‌افزارهای آموزشی دانشگاه و وجود شبکه‌های رایانه‌ای مناسب و به‌روز (Ossiannilsson & Landgren, 2012)؛ ظرفیت و پهنای باند مناسبِ شبکه‌های مخابراتی دانشگاه، وجود پایگاه داده‌های قدرتمند و کارآمد در وب‌سایت دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی، پشتیبانی فنی مناسب از نرم‌افزارهای آموزشی، نرم‌افزارهای قابل‌اطمینان و سرعت مناسب بارگذاریِ صفحات وب برای استفاده دانشجویان و کاربران (Masoumi, 2010)؛ امنیت سیستم‌ها و شبکه‌های رایانه‌ای، ایجاد امکان استفاده از ابزارهای چندرسانه‌ای نظیر صوت، تصویر، ویدئو، فلش‌پلیر و غیره در محیط کلاس‌ها، امکان تعامل آنلاین میان استاد – دانشجو و ایجاد بسترهای فنی برای ارائه خدمات مالی و اداری به‌صورت برخط (Khan & Smith, 2011)؛ ایجاد بسترهای آموزشی مناسب نظیر کتابخانه‌ی مجازی و دوره‌های آموزشی الکترونیکی، مجلات علمی اینترنتی و سایر امکانات آفلاین برای دانشجویان و استادان و

1.graphic user interface

[Downloaded from iieshrm.ir on 2026-11-19]

غیره (عمیدی و همکاران، ۱۳۹۸).

روش‌شناسی

تحقیق حاضر ازلحاظ اهداف پژوهش، کاربردی و ازنظر نحوه‌ی گردآوری داده‌ها، توصیفی از نوع پیمایشی است. جامعه آماری در این پژوهش، شامل استادان و اعضاء هیئت‌علمی، مدرسان مدعو، مدیران، کارکنان و نیز دانشجویان دانشگاه صنعت نفت در سال ۱۳۹۷ بوده است. از کل جامعه آماری به روش نمونه‌گیری تصادفی ساده و با استفاده از رابطه کوکران در جامعه‌ی محدود، نمونه آماری به تعداد ۳۸۶ نفر انتخاب گردید. به‌منظور نظرسنجی از جامعه‌ی هدف، دو پرسش‌نامه توسط محققان طراحی، پیاده‌سازی و میان اعضای نمونه آماری (به‌صورت حضوری و الکترونیکی) توزیع و پس از تکمیل توسط ایشان، جمع‌آوری شد. لازم به ذکر است در فرایند جمع‌آوری اطلاعات از یک رویکرد ساختاری مبتنی بر پرسش‌نامه‌های بسته و باز استفاده شد. به‌منظور به حداکثر رساندن قابلیت مقایسه، در طراحی گویه‌های بسته از طیف لیکرت شش‌گزینه‌ای استفاده شد که هر گویه به پرسش درباره یکی از ابعاد مربوط به مؤلفه‌ها و عوامل اصلی کیفیت یادگیری در دانشگاه صنعت نفت با توجه به مدل مفهومی پرداخته بود. همچنین در برخی از گویه‌ها با توجه به نظر خبرگانِ آموزش و یادگیری، از مشارکت‌کنندگان خواسته شد نظر خود را در مورد اهمیت هر یک از عامل‌های اصلی در صورت نیاز توضیح داده و یا راهکار خود را برای بهبود کیفیت یادگیری با توجه نوع عامل و تأثیر آن بر مقوله کیفیت یادگیری ذکر کنند. برای حصول اطمینان از روایی پژوهش نیز مجموعه فعالیت‌های زیر صورت پذیرفت:

نخست، انجام‌وظیفه مقابله‌ای یا تطبیقی توسط افراد مشارکت‌کننده در پژوهش انجام شد که در آن برخی از مشارکت‌کنندگان، فرایندهای انجام پژوهش و روند تحلیل یا نتایج به‌دست‌آمده را مورد بازبینی قرار داده و نظرات و پیشنهادهای خود را در خصوص بخش‌های مختلف تحقیق و موارد مرتبط با آن ابراز داشتند. دوم، بررسی توسط همکاران صورت گرفت که در آن، استادانِ راهنما، مشاور و سه تن از اعضای هیئت‌علمی دانشگاه صنعت نفت به بررسی فرایندهای انجام تحقیق و یافته‌های حاصل از آن پرداخته و نقطه نظرات خود را درباره آن بیان نمودند. برای محاسبه ضریب پایایی پرسش‌نامه موردنظر، از روش آلفای کرونباخ استفاده‌شده است. ضریب پایایی برای عوامل اصلی کیفیت یادگیری در دانشگاه صنعت نفت بر مبنای آلفای کرونباخ به تفکیک هر عامل به ترتیب: عوامل آموزشی ۸۶/.، عوامل مدیریتی ۸۲/. و عوامل فن‌آورانه۸۷/. به دست آمد. به‌منظور حصول اطمینان از تناسب و کارآمدی پرسش‌نامه‌ها و ابزارهای انجام پژوهش نیز از هر گروه (اعم از استادان، کارکنان، مدیران و دانشجویان)، پیش از شروع توزیع پرسش‌نامه‌ها، دو حجم نمونه آزمایشی کوچک (شامل: ۳۰ تن) به‌صورت آزمایشی انتخاب و مورد آزمون قرار گرفتند که

[Downloaded from iieshrm.ir on 2026-11-19]

بر اساس نتیجه آن و با توجه به نظر خبرگان یادگیری، ۹ گویه از مجموع سؤالات پرسش‌نامه‌ها که فاقد بار محتوایی کافی بودند یا درروند تحقیق و نتایج آن بی‌اثر شناخته‌شده بود، حذف و یا اصلاح گردیدند. همچنین داده‌های گردآوری‌شـــده در پژوهش حاضر با استفاده از نرم‌افزارهای SPSS و Lisrel مـــورد تجزیه‌وتحلیـــل قرار گرفتند. برای آنالیز متغیرهای جامعه‌شـــناختیِ پژوهش نیز از تکنیک‌های آمار توصیفی استفاده شد. به‌منظور شناسایی و تبیین عوامل اصلی کیفیت یادگیری با لحاظ مدل مفهومی پژوهش، عواملی که مدنظر هر دو گروه خبرگان و دانشجویان بود، با توجه به وجـــوه وفاق عوامل در جداول تحلیل داده‌ها مورد تأکید قرار گرفت. همچنین برای تجزیه‌وتحلیل داده‌های به‌دســـت‌آمده از پرسش‌نامه‌ها و بررسی سؤالات پژوهش، از آزمون‌های رگرسیون، آزمون اسپیرمن و آزمون فریدمن استفاده‌شده است.

یافته‌ها

برای بررسی وجود رابطه میان عوامل اصلی شناسایی‌شده باکیفیت یادگیری در دانشگاه صنعت نفت از آزمون رگرســـیون به شیوه Enter اســـتفاده شد که یافته‌های این آزمون نشان می‌دهد بین عوامل آموزشـــی، مدیریتی و فن‌آورانه باکیفیت یادگیری رابطه معنـــادار وجود دارد و با ۹۹ درصد اطمینان می‌توان اظهار داشت در حدود ۴۵ درصد تغییرات در کیفیت یادگیری براثر ایجاد تغییرات در عوامل آموزشـــی، مدیریتی و فن‌آورانه می‌باشـــد به‌طوری‌که با اضافه نمودن یک واحد به عوامل آموزشـــی، مدیریتی و فن‌آورانه (کمک‌آموزشی و مبتنی بر فن‌آوری)، واریانس کیفیت یادگیری به ترتیب ۰/۳۷، ۰/۴۰ و ۰/۱۴ اضافه می‌گردد.جدول(۱) ضریب تبیین میزان تأثیر متغیرهای مرتبط با عوامل آموزشی، مدیریتی و فن‌آورانه (کمک‌آموزشی و مبتنی بر فن‌آوری) را بر کیفیت یادگیری نشان می‌دهد.

جدول ۱
ضریب تبیین میزان تأثیر متغیرهای عوامل آموزشی، مدیریتی و فن‌آورانه بر کیفیت یادگیری

متغیر وابسته: کیفیت یادگیری	ضریب B	ضریب Beta	مقدار t	سطح معناداری (sig)
مقدار ثابت	۱/۰۸	-	۵/۰۹	۰/۰۰۰۱**
عوامل آموزشی	۰/۵۷	۰/۳۷	۷/۶۶	۰/۰۰۰۱**
عوامل مدیریتی	۰/۴۶	۰/۴۰	۵/۷۸	۰/۰۰۰۱**
عوامل فن‌آورانه (کمک‌آموزشی و مبتنی بر فن‌آوری)	۰/۱۵	۰/۱۴	۲/۲۰	۰/۰۰۰۱**

(منبع: یافته‌های پژوهش)

[Downloaded from iieshrm.ir on 2026-11-19]

**: معناداری در سطح یک درصد خطا

بر این اساس، معادله رابطه بین عوامل مؤثر بر کیفیت یادگیری به شرح زیر می‌باشد:

Y: کیفیت یادگیری

X_1: عوامل آموزشی

X_2: عوامل مدیریتی

X_3: عوامل فن‌آورانه (کمک‌آموزشی و مبتنی بر فن‌آوری)

$$Y = ۰۸/۱ + ۵۷X۱/۰ + ۴۶X۲/۰ + ۱۵X۳/۰$$

همان‌گونه که در جدول(۱) مشاهده می‌شود، عامل آموزشی نخستین متغیری بود که وارد مدل گردید و بالاترین رابطه را باکیفیت یادگیری در دانشگاه صنعت نفت داشت و عامل فن‌آورانه (کمک‌آموزشی و مبتنی بر فن‌آوری) آخرین متغیری بود که وارد مدل گردید و پایین‌ترین رابطه را باکیفیت یادگیری داشت. همچنین متغیر عوامل مدیریتی به نسبتِ سایر متغیرهای مدل دارای قدرت پیش‌بینی کننده قوی‌تری است. ضریب بتای استانداردشده در این مدل، نشان‌دهنده تأثیرات خالص متغیرها بر کیفیت یادگیری است. مقدار t و سطح معنی‌داری آن نیز نشان‌دهنده اهمیت نسبی حضور هر متغیر در مدل است. این مسئله بدین شکل توجیه می‌شود که اگر قدر مطلق t بیشتر از ۱/۲ باشد، سطح خطای آن کوچک‌تر از ۰/۰۵ می‌شود؛ درنتیجه، متغیر موردنظر تأثیر آماری معناداری در تبیین تغییرات وابسته دارد. بر این اساس، متغیرهایی که در این مدل واردشده‌اند، تأثیر آماری معناداری در تبیین تغییرات کیفیت یادگیری دارند. تلورانس موجود نیز نشان از آن دارد که مقدار هم‌خطی متغیرها کم است.

بر اساس نتایج آزمون در سطح خطای ۰/۰۵ ، سطح معنی‌داری ۰/۰۰۰۱ و با توجه به کای دو محاسبه‌شده برای وجود رابطه، برخی عوامل فرعی شناسایی‌شده‌ی مربوط به عامل آموزشی در الگوی تضمین کیفیت یادگیری دانشگاه صنعت نفت به این شرح است: طراحی و تدوین محتوای آموزشی، مدیریت کلاس‌ها و شیوه‌های تدریس و ارزیابی فرایند یاددهی - یادگیری. همچنین براین اساس نیز برخی عوامل فرعی شناسایی‌شده‌ی مربوط به عامل مدیریتی در الگوی تضمین کیفیت یادگیری دانشگاه صنعت نفت به این شرح است: نظارت و کنترل، برنامه‌ریزی، سازمان‌دهی و هماهنگی، وحدتِ فرماندهی و ترویج در دانشگاه صنعت نفت و عوامل فرعی شناسایی‌شده‌ی مربوط به عامل فن‌آورانه (کمک‌آموزشی و مبتنی بر فن‌آوری) در الگوی تضمین کیفیتِ یادگیری دانشگاه صنعت نفت به این شرح است: سامانه‌های آموزشی، واسط‌های کاربری (GUI)، شبکه‌های اینترنتی و سخت‌افزارهای به‌روز، وجود نرم‌افزارهای کمک‌آموزشی و امنیت و پشتیبانی فنی سیستم‌ها و شبکه‌های رایانه‌ای. در ادامه‌ی تحقیق، پس از آزمون فرضیه‌ها و محاسبه ضریب همبستگی، با استفاده از آزمون فریدمن اقدام به اولویت‌بندی هر یک از عوامل فرعیِ شناسایی‌شده مرتبط با

[Downloaded from iieshrm.ir on 2026-11-19]

مـــدل تضمین کیفیت یادگیری در دانشـــگاه صنعت نفت گردید. در جدول‌هـــای (۲) تا (۴) نتایج

جدول ۲
اولویت‌بندی عوامل شناسایی‌شده مؤثر بر شاخص‌های آموزشی کیفیت یادگیری در دانشگاه صنعت نفت

اولویت	عوامل شناسایی‌شده	گروه فرعی	میانگین	انحراف معیار	رتبه میانگین
۱	رویکرد دانشجو محور در فرایند یاددهی – یادگیری دانشگاه صنعت نفت	مدیریت شیوه‌های تدریس	۴.۹۶	۱.۴۰۰	۱.۶۴
۲	تناسب روش‌های تدریس با فضای آموزشی دانشگاه صنعت نفت	مدیریت شیوه‌های تدریس	۴.۸۷	۱.۱۱	۳.۳۴
۳	تدوین سرفصل‌های آموزشی به‌صورت مهارتی در دانشگاه صنعت نفت	طراحی و تدوین محتوای آموزشی	۴.۸۷	۱.۵۲	۲.۰۹
۴	سازمان‌دهی طرح درس و محتوای آموزشی در دانشگاه صنعت نفت	طراحی و تدوین محتوای آموزشی	۴.۸۴	۱.۶۷	۱.۱۷
۵	مشارکت و روحیه پرسشگری در فرایند یاددهی - یادگیری در دانشگاه صنعت نفت	مدیریت شیوه‌های تدریس	۴.۸۱	۱.۱۶	۲.۲۱
۶	ارزیابی فنی مقوله‌های مرتبط باکیفیت یادگیری در دانشگاه صنعت نفت	ارزیابی فرایند یادگیری	۴.۸۲	۱.۵۱	۱.۳۹
۷	چرخه بهبود مستمر در فرایند یاددهی - یادگیری دانشگاه صنعت نفت	ارزیابی فرایند یادگیری	۴.۸۰	۱.۳۱	۳.۳۹
۸	استفاده از ابزارها و رسانه‌های نرم‌افزاری در فرایند یاددهی - یادگیری دانشگاه صنعت نفت	طراحی و تدوین محتوای آموزشی	۴.۷۷	۱.۲۳	۲.۱۷

(منبع: یافته‌های پژوهش)

[Downloaded from iieshrm.ir on 2026-11-19]

جدول ۳

اولویت‌بندی عوامل شناسایی‌شده مؤثر بر شاخص‌های مدیریتی مدل کیفیت یادگیری در دانشگاه صنعت نفت

اولویت	عوامل شناسایی‌شده	گروه فرعی	میانگین	انحراف معیار	رتبه میانگین
۱	یکپارچگی و هماهنگی عوامل یادگیری در دانشگاه صنعت نفت	نظارت و کنترل	۴.۷۶	۱.۲۶	۲.۸۳
۲	پایش شاخص‌های کارکردی و عملکردی در فرایند یاددهی - یادگیری در دانشگاه صنعت نفت	نظارت و کنترل	۴.۷۶	۱.۱۷	۱.۸۳
۳	مدیریت کلاس‌های درس در دانشگاه صنعت نفت	نظارت و کنترل	۴.۶۸	۱.۳۶	۳.۰۹
۴	بودجه‌بندی و تأمین منابع مالی لازم برای اجرای فرایندهای آموزشی در دانشگاه صنعت نفت	برنامه‌ریزی	۴.۶۵	۱.۲۷	۳.۰۴
۵	برنامه‌ریزی عملیاتی برای پیاده‌سازی فرایند آموزش در دانشگاه صنعت نفت	برنامه‌ریزی	۴.۶۴	۱.۳۳	۲.۵۹
۶	اثربخشی آموزشی در دانشگاه صنعت نفت	نظارت و کنترل	۴.۶۳	۱.۳۷	۲.۶۱
۷	تعیین اهداف و سیاست‌گذاری برای بهبود فرایند یادگیری در دانشگاه صنعت نفت	برنامه‌ریزی	۴.۶۳	۱.۴۴	۲.۹۶
۸	مدیریت تشکیلات و روش‌ها و فرایندهای آموزش در دانشگاه صنعت نفت	سازمان‌دهی	۴.۵۹	۱.۳۲	۲.۲۸
۹	آزمون و سنجش آموخته‌های قبلی و زمینه‌های دانشیِ پیشین دانشجویان در دانشگاه صنعت نفت	نظارت و کنترل	۴.۵۸	۱.۴۶	۲.۴۸
۱۰	ابعاد ساختاری و محتوایی در نمودار سازمانی دانشگاه صنعت نفت	سازمان‌دهی	۴.۵۸	۱.۳۱	۱.۶۱
۱۱	بهره‌گیری از بهترین تجربیات آموزشی در دانشگاه صنعت نفت	برنامه‌ریزی	۴.۵۷	۱.۴۲	۱.۵۸
۱۲	ایجاد و گسترش رشته‌های آموزشی در دانشگاه صنعت نفت	برنامه‌ریزی	۴.۵۷	۱.۱۳	۲.۴۵
۱۳	تشکل مراکز کنترل کیفیت آموزشی برای بهبود کیفیت در دانشگاه صنعت نفت	وحدت فرماندهی و ترویج	۴.۵۵	۱.۳۶	۱.۶۷
۱۴	چابک سازی سیستم‌ها و فرایندها در دانشگاه صنعت نفت	سازمان‌دهی	۴.۴۵	۱.۳۲	۲.۵۳
۱۵	تبیین مزایای تحصیل در دانشگاه صنعت نفت برای متقاضیان آموزش عالی	وحدت فرماندهی و ترویج	۴.۱۶	۱.۲۶	۲.۸۳

(منبع: یافته‌های پژوهش)

[Downloaded from iieshrm.ir on 2026-11-19]

جدول ۴

اولویت‌بندی عوامل شناسایی‌شده مؤثر بر شاخص‌های فن‌آورانه (کمک‌آموزشی و مبتنی بر فن‌آوری) کیفیت یادگیری در دانشگاه صنعت

اولویت	عوامل شناسایی‌شده	گروه فرعی	میانگین	انحراف معیار	رتبه میانگین
۱	ظرفیت و پهنای باند شبکه‌های اینترنتی دانشگاه برای استفاده از محتوای الکترونیکی و رفع سایر نیازمندی‌های آموزشی دانشجویان و استادان در دانشگاه صنعت نفت	واسط‌های کاربری	۴.۴۳	۱.۶۰	۲.۰۲
۲	تعاملات استاد-دانشجو-محتوا در فضای مجازی دانشگاه صنعت نفت	واسط‌های کاربری	۴.۴۲	۱.۵۳	۱.۴۲
۳	تعامل دوسویه کنشگران با استفاده از رسانه‌های مجازی برای پیشبرد اهداف آموزشی در دانشگاه صنعت نفت	واسط‌های کاربری	۴.۴۰	۱.۲۱	۲.۱۱
۴	محرمانگی، یکپارچگی و دسترس‌پذیری داده‌ها در وب‌سایت دانشگاه صنعت نفت	امنیت و پشتیبانی فنی	۴.۳۹	۱.۴۷	۱.۶۲
۵	مناسب در وب‌سایت دانشگاه صنعت نفتGUIوجود	واسط‌های کاربری	۴.۳۹	۱.۵۲	۲.۱۷
۶	بسترهای مناسب و فنی در وب‌سایت دانشگاه صنعت نفت برای ایجاد فضای تعاملی میان استادان و دانشجویان	امنیت و پشتیبانی فنی	۴.۳۸	۱.۲۰	۲.۵۷
۷	های کارآمد در سیستم دانشگاه صنعت نفت Data Base	شبکه و سخت‌افزار	۴.۳۰	۱.۳۲	۱.۷۰
۸	های مناسب در دانشگاهServer و Data Centre صنعت نفت	شبکه و سخت‌افزار	۴.۲۷	۱.۵۶	۱.۹۷
۹	جامعیت و پلتفرم‌های مطلوب نرم‌افزاری در دانشگاه صنعت نفت	نرم‌افزار	۴.۲۱	۱.۲۹	۱.۳۳
۱۰	نرم‌افزارهای خدمات مالی، اداری و آموزشی در دانشگاه صنعت نفت	نرم‌افزار	۴.۲۰	۱.۴۷	۱.۷۵
۱۱	سامانه آنلاین خدمات آموزشی در دانشگاه صنعت نفت	نرم‌افزار	۴.۱۵	۱.۳۳	۱.۹۱
۱۲	افزونه‌های آموزشی در وب‌سایت دانشگاه صنعت نفت	واسط‌های کاربری	۴.۱۱	۱.۵۵	۲.۱۸
۱۳	دسترسی به سامانه مجلات و کتابخانه مجازی و برگزاری دوره‌های آموزشی به‌صورت آنلاین از طریق وب‌سایت دانشگاه صنعت نفت	نرم‌افزار	۴.۰۲	۱.۵۰	۱.۴۲

(منبع: یافته‌های پژوهش)

[Downloaded from iieshrm.ir on 2026-11-19]

به‌دست‌آمده از این آزمون بر اساس گروه‌های اصلی و فرعی نشان داده‌شده است.

بحث و نتیجه‌گیری

در دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی، کیفیت یک مضمون مهم و کلیدی است که نتیجه یادگیری عمیق و اثربخش اســت. کیفیت یادگیری در دانشــگاه صنعت نفت با توجه نیازهای دانشــی بخش‌های مختلف این صنعت در حوزه‌های مختلف آن نظیر اکتشاف، استخراج، پالایش و توزیع فراورده‌های نفتی معنا می‌یابد که در الگوی به‌دســت‌آمده در چارچوب برنامه درســی و ارائه سرفصل‌های مهارتی در این دانشگاه، با توجه به عناصر و ابعاد مدل تضمین کیفیت یادگیری دانشگاه صنعت نفت، لحاظ گردید. در بخش ارزیابی کیفیت یادگیری در دانشــگاه صنعت نفت، ســنجش تمامی ابزارها و ملزومات فرایندهای آموزشی از قبیل دانش و تجربه استادان، زمینه‌های علمی دانشجویان، امکانات آموزشی و کمک‌آموزشی، کارگاه‌های مهارتی و غیره... از طریق تدوین شــاخص‌های ارزیابی نظام آموزشــی مرتبط با عوامل اصلی به‌دســت‌آمده در الگوی تحقیق برای ارتقا و بهبود کیفیت یادگیری در دانشــگاه صنعت نفت معرفی و تبیین گردید که با پیشــینه پژوهش و ادبیات موضوع برای دستیابی به شایستگی‌های علمی و پرورش مهارت‌های عملی دانشــجویان دانشگاه صنعت نفت همسو می‌باشد. در گام بعد محققان به شناسایی و اولویت‌بندی عامل‌های مؤثر بر کیفیت فرایند یاددهی – یادگیری در دانشگاه صنعت نفت و نیز تبیین و معرفی مؤلفه‌های مهارتی مرتبط با ارزیابی یادگیری عمیق در دانشجویان دانشگاه صنعت نفت به‌منظور ارتقای سطح کیفیت یادگیری و استفاده از نتایج این ارزیابی‌ها برای برنامه‌ریزی بهبود کیفیت در جهت توســعه و تعمیق دوره‌های آموزشــی پرداختند. ازاین‌رو دو هدف عمده‌ای که توسط محققان دنبال شد عبارت بودند از؛ نخست: شناسایی عوامل اصلی و فرعی درون و برون دانشگاهی مؤثر بر کیفیت یادگیری در دانشگاه صنعت نفت و دوم: آزمون امکان تعمیم‌پذیری آن به سایر دوره‌ها و مراکز آموزشی در سطح این دانشــگاه که جملگی پوشش‌دهنده پیاده‌ســازی مدلِ تضمین کیفیت یادگیری در دانشگاه صنعت نفت بوده اســت. بنابراین، پس از شناســایی و تبیین عوامل مؤثر بر کیفیت یادگیری در دانشگاه صنعت نفت، با استفاده از مطالعه‌ی پیشینه‌ی تحقیقات مختلف داخلی، خارجی و نظرات خبرگان یادگیری، به بررسی رابطه میان آنها با استفاده از شاخص‌های اصلی مدیریتی، آموزشی و فن‌آورانه (کمک‌آموزشی و مبتنی بر فن‌آوری) پرداخته شــد. لذا در نخســتین گامِ پژوهش، برای شناسایی و تبیین عوامل مؤثر بر کیفیت یادگیری در دانشــگاه صنعت نفت لازم بود عناصر درون و برون دانشگاهی شکل‌دهنده کیفیت دوره‌های آموزشی شناسایی شود. با بررسی مدل‌های کیفیت یادگیری و پیشینه تحقیقات صورت گرفته در این زمینه مشــاهده می‌شود عده‌ای از صاحب‌نظران یادگیری بر ابعاد آموزشی، مدیریتی و ارزشیابی کیفی عناصر مربوط به آن تأکید داشــتند و عدّه‌ای دیگر بر ارزشــیابی کیفیت از بُعد فن‌آوری و عناصر مربوط به آن متمرکزشــده‌اند. برخی دیگر از محققان ازجمله خان (۲۰۱۱) نیز معتقدند برای ارزشیابی

[Downloaded from iieshrm.ir on 2026-11-19]

کیفیت دوره‌های یادگیری، باید به هر سه بُعد ذکرشده به‌صورت جامع نگریست. بر این اساس، ارزیابی کیفیت یادگیری، نحوه تعامل و تأثّر عناصر دوره‌های آموزشـــی بر یکدیگر و درنهایت، نحوه تأثیرگذاری آنها بر کیفیت دوره‌های آموزشـــی در دانشگاه صنعت نفت موردتوجه قرار گرفت و با دسته‌بندی عوامل اصلی، شـــاخص‌ها و عوامل فرعی به دســـت آمد. همچنین عوامل (شاخص‌های) الگوی تضمین کیفیت در یادگیری برای دانشگاه صنعت نفت نیز با توجه به نظرات خبرگان جمع‌آوری و اولویت‌بندی گردید. مؤلفه‌های مشترک، تکراری و یکسان شناسایی و حذف شدند که درنهایت ۳ عامل اصلی، ۱۱ عامل فرعی و ۳۶ شاخصه ارزیابی با پایایی قابل‌قبول بر اساس آلفای کرونباخ ارائه گردید. در ادامه نیز اعتبار الگوی ارائه‌شده برای تضمین کیفیت در دانشگاه صنعت نفت بر اساس تحلیل‌های آماری، روش‌های توصیفی و استنباطی موردبررسی قرار گرفت. درنهایت نیز نتایج و پیامدهای تحقیق حاضر در سه دسته کلی فردی در سطح فراگیران، دانشگاه و محیط اجتماعی تبیین شد که این نتایج با یافته‌های رحیمیان و همکاران (۱۳۹۷)؛ عمیـــدی و همـــکاران (۱۳۹۸)؛ ســـلیمی و همکاران (۱۳۸۸)؛ گلـــزاری و همکاران (۱۳۸۹)؛ عنایتی نوین‌فر (۱۳۹۰) اوسیا نیل‌سون و لانگرن (۲۰۱۲)؛ هیوسن (۲۰۱۰)؛ چامپن و همکاران (۲۰۱۰)؛ ریگلیـــن (۲۰۱۰)؛ چِـــن (۲۰۰۹)؛ الیس و جارکـــی (۲۰۱۲)؛ ایرلاند و همـــکاران (۲۰۰۹)؛ جارا و ملر[1] (۲۰۰۹)؛ ماسومی (۲۰۱۰)؛ کیدنی[2] و همکاران (۲۰۰۹)؛ موسا و موسا[3] (۲۰۰۹)؛ تراب خوسی و مارشال (۲۰۰۹)؛ اهلرز (۲۰۰۷)؛ خان و اسمیت (۲۰۱۱) مطابقت دارد. همچنین نتایج تحقیق حاضر با یافته‌های تحقیق اکبری بورنگ و همکاران (۱۳۹۱) در راســـتای ارزیابـــی کیفیت یادگیری همخوانی دارد، با این تفاوت که این پژوهش در سطحی بالاتر علاوه بر لحاظ نمودن محتوا و تجربه مدرسان، سایر عوامل نظیر عامل‌های فن‌آورانه را نیز احصاء نموده اســـت. در مقایسه با پژوهش گلزاری و همکاران (۱۳۸۹) در این تحقیق کوشیده شد افزون بر تدوین و اعتبارسنجی مدل پیشنهادی، عوامل مؤثر بر مدل فعلیِ تضمین کیفیت یادگیری در دانشگاه صنعت نفت نیز موردبررسی قرار گیرد. از سوی دیگر، یافته‌های این تحقیق با نتایج پژوهش محمدی (۱۳۹۳) در مطالعه کیفی یادگیری در آموزش عالی تطابق و همخوانی دارد. در مقایسه با پژوهش موحدی (۱۳۹۶) در این تحقیق علاوه بر امکان ارزشیابی برنامه‌های یادگیری، می‌توان ســـایر ابعاد یادگیری در مراکز آموزش عالی نظیر روش تدریس و تجربه مدرســـان، محتوای آموزشـــی و بسترهای فن‌آوری را نیز با استفاده از شاخص‌های به‌دست‌آمده از الگوی مطلوب مورد ارزیابی قرارداد.

منابع

اکبری بورنگ، محمد، جعفری‌ثانی، حســـین و آهنچیان، محمدرضا (۱۳۹۱). ارزیابی کیفیت یادگیری الکترونیکی در دانشـــگاه‌های ایران بر اســـاس جهت‌گیری‌های برنامه درســـی و تجربه مدرسان.

1.Jara and Mellar
2. Kidney
3.Moussa

[Downloaded from iieshrm.ir on 2026-11-19]

فصلنامه پژوهش و برنامه‌ریزی در آموزش عالی. سال۱۸، شماره ۴ ، صص ۷۵-۹۷.

بداخانیان، مریم و پیکری، حمیدرضا (۱۳۹۸). عوامل مؤثر بر پذیرش آموزش الکترونیکی در کارکنان شرکت خطوط لوله و مخابرات نفت اصفهان. *فصلنامه مدیریت منابع انسانی در صنعت نفت*. سال ۱۱، شماره ۴۲، صص ۳۱۴-۲۸۹.

تولایی، روح‌اله، بامداد صوفی، جهانیار، رشیدی، محمد مهدی، رضاییان، علی و صالحی صدقیانی، جمشید (۱۳۹۳). طراحی الگوی توسعه شبکه‌های دانش در هاب‌های پژوهش و فناوری صنعت نفت با به‌کارگیری رویکرد تفکر نرم و مدل نگاشت شناختی. مدیریت منابع انسانی در صنعت نفت. سال ۵، شماره ۲۰، صص ۲۰۰-۱۸۱.

حسینی، معصومه، فراهانی، ابوالفضل و قره‌محمد، علی (۱۳۹۲). طراحی الگوی تضمین کیفیت آموزش تربیت‌بدنی در نظام آموزش از راه دور. نشریه پژوهش‌های کاربردی در مدیریت ورزشی. سال ۳، دوره ۲، شماره ۶، صص ۱۳۵ – ۱۱۹.

خراسانی، اباصلت (۱۳۸۷). طراحی الگوی بررسی کیفیت دانشگاه‌های دولتی ایران بر اساس مدل‌های رایج کیفیت، رساله دکتری، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه شهید بهشتی.

رحیمیان، حمید، عباسپور، عباس، طاهری، مرتضی، کرمانی، محمد و نجفی، علی (۱۳۹۷). بررسی و تحلیل الگوهای طراحی آموزشی و یادگیری محیط کار و انتخاب مدل انطباقی جهت بهینه‌سازی آموزش سازمانی در صنعت پتروشیمی. *فصلنامه مدیریت منابع انسانی در صنعت نفت*. سال ۹، شماره ۳۶، صص ۱۰۲ – ۷۵.

سراجی، فرهاد (۱۳۹۰). ارائه چارچوبی برای ارزشیابی کیفیت آموزش در دانشگاه‌های الکترونیکی. پنجمین همایش "ارزیابی کیفیت در نظام دانشگاهی" دانشگاه تهران- پردیس دانشکده‌های فنی- اردیبهشت ماه ۱۳۹۰.

سلیمی، قاسم، آذین، رضا و کسکه، شهاب (۱۳۸۸). ارزیابی کیفیت در دانشگاه: کاربرد ارزیابی درونی در برنامه‌ریزی توسعه دانشگاهی. مجموعه مقاله‌های همایش ملی نظارت و ارزیابی آموزش عالی. جلد اول، صص ۲۶۴ – ۲۳۷.

عمیدی، معصومه، هاشم‌زاده، غلامرضا و علیزاده، علی‌اکبر (۱۳۹۸). الگوی مدیریت دانشِ صنعت نفت با لحاظ دو بُعد انسانی و فناوری، بر اساس رویکرد نظریه داده بنیاد. *فصلنامه مدیریت منابع انسانی در صنعت نفت*، سال ۱۰، شماره ۳۹، صص ۱۲۶ – ۹۷.

عنایتی نوین‌فر، علی، یوسفی افراشته، مجید، صیامی، لیلا و جواهری دانشمند، محمد (۱۳۹۰). ارزیابی کیفیت خدمات آموزشی دانشگاه پیام نور همدان بر اساس مدل سروکوآل. *فصلنامه پژوهش و برنامه‌ریزی در آموزش عالی*، سال ۱۷، شماره ۶۱، صص ۱۵۱ – ۱۳۵.

فراست‌خواه، مقصود، بازرگان، عباس و قاضی طباطبایی، محمود (۱۳۸۶). تحلیل مقایسه‌ای نظام‌های تضمین کیفیت آموزش عالی در جهان با تأکید بر بررسی تناسب آنها با زمینه‌های فرهنگی اجتماعی

[Downloaded from iieshrm.ir on 2026-11-19]

(وجود اشـــتراک و افتراق در تجربه‌های جهانی). تهران: مؤسســـه پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش عالی پژوهش و برنامه‌ریزی در آموزش عالی. تابستان ۱۳۸۶، دوره ۱۳، شماره ۲ ، صص ۲۱ – ۱.

گلزاری، زینب، کیامنش، علیرضا، قورچیان، نادرقلی و جعفری، پریوش (۱۳۸۹). تدوین و اعتبارســـنجی الگوی پیشـــنهادی ارزشـــیابی کیفیت درونی یادگیـــری در نظام آموزش عالی کشـــور. *دو فصلنامه مطالعات برنامه درسی در آموزش عالی*. سال ۱، شماره ۱، بهار و تابستان ۱۳۸۹، صص ۱۸۵ – ۱۶۰.

محمدی، رضـــا، ظفری‌پور، طاهره، صادقی‌منـــدی، فاطمه و زمانی‌فر، مریم(۱۳۹۳). ارزشـــیابی کیفیت در آموزش عالی (مفاهیم، اصول، روش‌ها و معیارها). *فصلنامه مطالعات اندازه‌گیری و ارزشیابی آموزشی*. سال ۱۵، دوره ۴، شماره ۸، زمستان ۱۳۹۳، صص ۱۳۷ – ۹۵.

موحدی، رضا، شـــیرخانی، مریم و طالبی، بهاره (۱۳۹۶). بررسی عوامل مؤثر بر بهبود کیفیت آموزش از دیدگاه دانشجویان، *نامه آموزش عالی*. سال ۹، دوره ۱۰، شماره ۳۷، صص ۱۱۰ – ۷۹.

Adelabu, M. & Femi, S. (2010). Factors affecting academic quality in Nigerian universities. *Journal of the World Universities Forum*, 1(5), 47-62.

Chapman, B. & Henderson, R. (2010). E-Learning quality assurance: A perspective of business teachers, educators and distance learning coordinatorsz Journal of The Delta Pi Epsilon. 52 (1), 16-31.

Chen, M. (2009). An evaluation of the ELNP e-Learning quality assurance program: Perspectives of gap analysis and innovation diffusion. *Journal of the Educational Technology & Society*. 12 (1), 18–33.

Ehlers, U. (2007). Quality Literacy – Competencies for Quality Development in Education and e-learning. *Journal of Educational Technology & Society*, 10(2), 96-108.

Ellis, A. & Jarkey, N. (2012). Managing quality improvement of eLearning in a large. *Journal of Quality Assurance in Education*. *15* (1), 9-23.

Husson, A. (2010). Comparing quality models adequacy to the needs of clients in eLearning quality in European E-Learning. *Journal of Berlin QOO*. *29* (2), 50-73.

Ireland, J., Correia, H., & Griffin, T. (2009). Developing quality in e-learning: a framework in three parts. *Journal of Quality Assurance in Education*. *14* (3), 49-76.

Jara, M. & Mellar H. (2009). Factors affecting quality enhancement procedures for e-learning courses. *Journal of Quality Assurance in Education*. *17* (3), 25-53.

Khan, B. & Smith, H. (2011). Student evaluation instrument for online programs. *Journal of Educational Technology Publications*. *28* (2), 367-374.

Kidney, G., Leslie C., & Azalea, B. (2009). Toward a quality assurance approach to e-Learning courses. Journal of ELearning. *6* (1), 17-49.

Mansvelt, J., Gordon S., Duncan, H., & Amanda G. (2009). Professional development:

[Downloaded from iieshrm.ir on 2026-11-19]

assuring quality in e-learning policy and practice. *Journal of Quality Assurance in Education*. *18* (3), 233-249.

Masoumi, A. (2010). Comparing quality models adequacy to the needs of clients in eLearning quality in European E-Learning. Journal of Berlin. *20* (1), 411-447.

Moussa, A. & Moussa, S. (2009). Quality assurance of e-learning in developing countries. *Journal of Nonlinear Analysis*. *71* (2), 32-34.

Ossiannilsson, E. & Landgren, L. (2012). Quality in e-learning – a conceptual framework based on experiences from three international benchmarking projects. *Journal of Computer Assisted Learning*. *28* (1), 42-51.

Reglin, T. (2010). E-learning quality and standards from a business perspective. *Journal of Quality and standardization in E_Learning*. *13* (3), 433-444.

Turab-Nkhosi, D. & Marshall, S. (2009). Quality management in course development and delivery at the University of the West Indies Distance Education Centre. *Journal of Quality Assurance in Education*. 17(3), 264-280.

[Downloaded from iieshrm.ir on 2026-11-19]